

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående Miljömålsrådets utvärdering av Sveriges miljömål 2008 "Nu är det bråttom" (Dnr M2008/1443/Mk)

Skogsindustrierna är massa-, pappers och den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation och företräder ett 60-tal massa- och pappers-tillverkare i sammanlagt 29 företag/koncerner och ca 150 sågverk i ca 80 företag. Antalet anställda i neringen uppgår till drygt 90 000 och värdet av exporterade skogsindustriprodukter till ca 130 miljarder kr.

Skogsindustrins verksamhet omfattas av merparten av miljömålen.

Skogsindustrierna presenterade våren 2008 sin andra hållbarhetsrapport Skogsindustrin – en naturlig del av Sverige (bifogas). I rapporten beskrivs branschens arbete med hållbar utveckling samt vilka mål som sätts härför. I Klimatmanifestet (bifogas) lyfts åtagandena inom klimatområdet.

Sammanfattning

Skogsindustrierna har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade rapport. I följande yttrande ger vi inledningsvis övergripande synpunkter och följer därefter betänkandets kapitelindelning. Eftersom det remitterade materialet är omfattande väljer vi att främst kommentera främst de områden där vi inte delar Miljömålsrådets uppfattning eller där vi önskar göra förtydliganden. Beträffande miljömålet Begränsad klimatpåverkan och styrmedel kopplade till detta hänvisar vi också till vårt yttrande över Klimatberedningens betänkande "Svenskt klimat" SOU 2008: 24.

Skogsindustriernas viktigaste synpunkter sammanfattas nedan.

- Skogsindustrierna bejakar det övergripande målet om en hållbar utveckling och systemet med miljö kvalitetsmål och delmål. Skogsindustrin har en viktig roll i hållbarhetsarbetet.
- Miljömålen roll måste förtydligas. Målen måste vara realistiska och ekonomiska och sociala faktorer ska tillmätas samma tyngd som de miljömässiga.
- Konsekvensanalyserna måste ytterligare fördjupas. Detta gäller även analys av konflikter mellan miljömålen.

- Resultatet av de internationella förhandlingarna måste inväntas innan Sverige går längre än EUs 20-procentsmål för reduktion av växthusgaser.
- Minskade utsläpp av växthusgaser är överordnat nyttjandet av förnybar energiproduktion.
- Användningen av flexibla mekanismer inom EUs utsläppshandel får inte begränsas.
- Kolsänkor i skog ska räknas in i Sveriges nationella och internationella åtagande avseende minskning av utsläppen av växthusgaser.
- Befintligt delmål om bevarandet av skyddsvärd skogsmark ska fortsatt gälla och måläret framflyttas.
- Föreslaget reviderat mål om ytterligare avsättningar av skogsmark ska ej genomföras. Förslaget är grundat på bristfälligt vetenskapligt underlag och underskattade kostnader.
- Det är inte rimligt att den biologiska mångfalden ska bevaras på landskapsnivå.
- Kilometerskatt på godstransporter ska inte införas.
- Styrmedel för transporter bör vara internationellt harmoniserade och syfta till att minska miljöpåverkan och ej transportarbetet i sig.
- Förnybara råvarors miljö- och resursmässiga fördelar bör beaktas.
- Kväveoxidavgiften för stationära källor bör avskaffas.

Miljömålets roll bör förtydligas

Sveriges riksdag har satt som mål att lämna över ett samhälle till nästa generation där våra stora miljöproblem är omhändertagna. Skogsindustrierna anser att systemet med miljö kvalitetsmål och delmål är väl ägnade att nå en sådan utveckling. Detta ger en struktur åt arbetet och beskriver vad som är en miljömässigt önskvärd status inom varje enskilt område.

En hållbar utveckling till gagn för kommande generationer måste naturligtvis också innebära att sociala och ekonomiska faktorer ges motsvarande tyngd som de miljömässiga. Skogsindustrierna anser inte att så varit fallet hitintills.

I utvärderingen konstateras att fler än hälften av miljö kvalitetsmålen är mycket svåra alternativt omöjliga att uppnå inom uppsatt tidsram. Det finns naturligtvis flera skäl till detta vilket också rådet framhåller. Enligt vår uppfattning är dock en starkt bidragande faktor att målen ensidigt formulerats utifrån vad som är en önskvärd miljöstatus.

Skogsindustrierna anser att miljömålets roll måste förtydligas. Enligt vår uppfattning bör målen utgöra visioner vilka inte alla kan prioriteras samtidigt av samtliga aktörer. I det enskilda fallet måste prioriteringar och ekonomiska avvägningar göras.

Om inte miljömålen betraktas som visioner måste utförliga konsekvensanalyser utföras vilka beaktar samtliga dimensioner i hållbarhetsbegreppet. Om det visar

sig att målen är orimliga måste ambitionen minskas alternativt slutåret flyttas fram.

För tillståndspliktig verksamhet sker en avvägning mellan vilka miljöåtgärder som ska vidtas vid en enskild anläggning baserat på en sammanvägd bedömning utifrån miljömässiga, tekniska och ekonomiska aspekter. I praktiken är detta en indirekt bedömning av vilka miljömål - eller snarare delar av miljömål- som ska prioriteras vid den enskilda verksamheten. Skogsindustrierna understryker vikten av att principerna för den individuella tillståndsprövningen inte urholkas genom att miljömålen t ex knyts till lagstiftningen. Det ligger också i sakens natur att delmålen därmed inte skall tillämpas generellt varken för industrin som helhet eller för enskild sektor.

Konsekvensanalyserna måste förbättras

Skogsindustrierna välkomnar Miljömålsrådets avsikt att utveckla konsekvensanalyserna jämfört med i tidigare utvärderingar och delar uppfattningen att analyserna ytterligare måste förbättras i kommande utvärderingar.

Konsekvensanalyserna måste utöver det statsfinansiella perspektivet också bedöma företagsekonomiska, regionalpolitiska samt sysselsättningseffekter. Skogsindustrierna efterlyser också analyser och utvärderingar av miljönyttan av utförda insatser. Likaså måste ytterligare analyser göras av orsakerna till varför mål inte nås och av konflikter mellan målen.

Internationell harmonisering

Svenskt skogsbruk och skogsindustri har vid en internationell jämförelse kommit långt i sitt miljöarbete. Takten i det svenska arbetet för att uppnå det övergripande målet bör därför inte väsentligen avvika från den som råder i vår omvärld. Vi vill poängtera vikten av att miljöarbetet bedrivs internationellt harmoniserat. Det är också ett faktum att de svenska miljömålen i hög grad är beroende av internationella åtgärder.

Skogsindustrin exporterar idag ca 80 % av sin produktion till en marknad där prissättningen på produkterna sker i internationell konkurrens. Kostnader för ensidiga svenska miljöinsatser kan därför inte överföras på produktpriset utan måste bäras av de svenska företagen vars konkurrenskraft därmed försämras.

Det är en brist att utredningen inte grundligt analyserat hur det svenska näringslivets internationella konkurrenskraft skulle påverkas om utredningens förslag förverkligas.

Ett styrmedel – ej kombinationer

Skogsindustrierna anser att såväl ekonomiska som administrativa styrmedel kan vara effektiva för att uppnå miljöförbättringar. Skogsindustrierna motsätter sig

dock generellt en dubbelstyrning, dvs en kombination av ekonomiska och administrativa styrmedel.

Skogsindustri företagens miljömålsarbete

Företagens frivilliga miljöarbete utgör ett viktigt komplement till lagstiftningen för att förverkliga miljö kvalitetsmålen. Miljö- och energiledningssystem och skogscertifieringssystem är exempel på detta. Skogsindustrierna finner dock inte något självändamål i att, såsom Miljömålsrådet föreslår, använda miljö målen som en integrerad del i miljöledningssystemen. Miljö målen utgör en övergripande vägledning som till vissa delar är tillämpbar i ett enskilt företags ledningssystem. Skogsindustrierna vill betona att det inte finns ett givet samband mellan att arbeta med miljö målen och ett bra miljöarbete.

Synpunkter på kapitel 5 Miljö målen - uppföljning och förslag

5.1 Begränsad klimatpåverkan

5.1.4 Förslag till delmål

Ett delmål i överensstämmelse med Klimatberedningens förslag

Miljömålsrådet ansluter sig till Klimatberedningens förslag att Sverige skall gå före i det internationella klimatarbetet och att målet för utsläppsreduktioner på medellång sikt skall vara 38 procent jämfört med 1990. Skogsindustrierna anser att Sverige skall avvakta utfallet av de internationella förhandlingarna innan Sverige går längre än EUs 20-procentsmål för reduktion av växthusgaser.

Klimatfrågan är till sin karaktär global och måste därför mötas med åtgärder på global nivå. Sverige står för en bråkdel av världens utsläpp av växthusgaser. Trots det har Sverige en viktig funktion att fylla när det gäller att visa handlingskraft och driva på utvecklingen i internationella fora. Nationella mål på klimatområdet måste dock utgå från ett internationellt sammanhang. Har Sverige och EU för höga mål påverkar detta den globalt konkurrensutsatta industrin negativt och förutsättningarna för fortsatta investeringar inom Sverige/EU minskar.

Klimatfrågans globala natur innebär att utsläppsminskningar ska göras där de är mest kostnadseffektiva. Användandet av flexibla mekanismer ska därför inte begränsas. Genom att bidra till utsläppsminskningar i andra länder sprider vi också vårt tekniska kunnande och tar ansvar för de utsläpp som uppstår internationellt till följd av vår konsumtion inom Sverige.

Skogsindustrierna delar Klimatberedningens uppfattning att kolsänkor är betydelsefulla för att hejda klimatförändringarna och att kolsänkor bör räknas in i Sveriges nationella och internationella måluppfyllelse. Ytterligare utredning kan dock behövas om hur kolsänkorna ska definieras.

För att den svenska skogen ska fungera som en effektiv kolsänka är det viktigt att skogen brukas. Dessutom kan skogen då fungera som råvara till såväl kollagrande och förnybara produkter, som till förnybar energi.

5.3 Bara naturlig försurning

5.3.4 Förslag till delmål

Skogsbrukets försurningspåverkan

Skogsindustrierna avvisar föreslaget delmål om skogsbrukets försurningspåverkan.

Skogsindustrierna utesluter inte att det i vissa områden kan vara motiverat med kompensationsgödsling men befarar att föreslaget delmål skulle kunna lägga ett omotiverat hinder för ökat uttag av biomassa. Innan en eventuell storskalig askåterföring påbörjas måste det empiriskt visas att detta verkligen minskar försurningen i vattendragen. Långtgående krav på askåterföring efter skörd av skogsbränsle (GROT) medför ökade kostnader vilket kan resultera i minskat uttag av GROT. Den nödvändiga expansionen av biobränslemarknaden skulle därmed förhindras.

Det av Skogsvårdsstyrelsen nyligen avbrutna kalkningsprogrammet är ett exempel på hur en åtgärd mot försurning som pågått under lång tid visat sig sakna effekt. För att nå framgång är det viktigt att myndigheter och näring enas om åtgärder och samverkan.

Utsläpp av kväveoxider

Skogsindustrierna anser att delmålet avseende minskning av kväveoxider ska vara identiskt med Sveriges åtagande inom ramen för EUs takdirektiv. Därmed kommer en gemensam tidtabell att gälla för den svenska utsläppsreduktionen. Eftersom den största delen av depositionen i Sverige härstammar från utländska källor är internationella överenskommelser av största betydelse för den svenska försurningssituationen.

Utsläpp från sjöfarten

Skogsindustrierna avstyrker förslaget till nytt delmål om reduktion av utsläppen av svaveldioxid respektive kväveoxider från sjöfart eftersom ensidigt nationella mål inom detta område inte är önskvärda då sjöfartens miljöpåverkan är global. Dessutom kommer den skärpning av IMO-kraven för svavelhalt i bränsle och reglerna för kväveoxidutsläpp från fartygen som röstades igenom inom IMO under våren 2008 att leda till motsvarande reduktioner.

5.4 Giftfri miljö

5.4.4 Förslag till delmål

Information om farliga ämnen i varor

Skogsindustrierna delar uppfattningen att den som så önskar ska kunna få information om innehåll av farliga ämnen i varor. Skogsindustrierna anser dock att den informationsplikt som föreskrivs inom ramen för EUs kemikalierregelverk Reach kommer att ge tillräcklig information. Vi vill också framhålla att det för vissa varor kan vara omöjligt att ge information under varans hela livslängd. Efter konsumtion och i förekommande fall insamling för återvinning bryts oundvikligen informationskedjan.

5.7 Ingen övergödning

5.7.4 Förslag till delmål

Utsläpp av fosfor och kväve

Miljömålsrådet framför att delmålen för reduktion av närsalter bör vara baserade på beräkningar av hur stora utsläppsminskningar som fordras för Östersjön ska nå ett opåverkat tillstånd. Detta är naturligtvis eftersträvansvärt men Skogsindustrierna vill understryka att kostnaderna för ytterligare reduktion av de svenska utsläppen är mycket höga. Reduktionerna måste därför i första hand ske i länder där åtgärderna är mer kostnadseffektiva. Möjligheten att uppnå uppsatt nationellt mål är enligt vår uppfattning mycket begränsad och vi finner att delmålen därmed har karaktären av visioner.

5.10 Hav i balans

5.10.4 Förslag till delmål

Sjöfartens påverkan

Skogsindustrierna tillstyrker förslagen om skärpta delmål för barlastvatten, illegala oljeutsläpp och avfall för sjöfarten. Vad gäller införandet av områden med låg bullernivå i varje län anser vi dock att dessa endast kan utgöras av områden utanför nuvarande farleder.

Restaurering av kustnära livsmiljöer

Skogsindustrierna vill framhålla vikten av att restaureringsåtgärderna sker inom ramen för vattendirektivet. Strandskyddet måste tillämpas med viss flexibilitet så att hänsyn tas till landsbygdsutvecklingen.

5.11 Myllrande våtmarker

5.11.2 Uppföljning av nuvarande delmål

Skogsbilvägar

Skogsindustrierna delar uppfattningen att det är önskvärt att skogsbilvägar inte byggs över värdefulla våtmarker men anser att målet i ett kort perspektiv aldrig kan bli något annat än en vision. Nu gällande delmål har inte nåtts men resultatet visar att endast 1 % av våtmarkerna har påverkats av skogsbilvägar. Den långsiktiga planeringen av vägnätet och samverkan mellan olika skogsägare kan bli bättre. Skogsindustrierna anser inte att generell samrådsplikt ska införas. Regionala modeller där Skogsstyrelsen har en viktig roll som rådgivare är en bättre lösning.

5.11.4 Förslag till delmål

Hänsyn till våtmarker

Skogsindustrierna anser att delmålet inriktning på värdefulla våtmarker är bra men begreppet ”påverkas negativt” gör målet otydligt och svårt att objektivt följa upp. Skogsindustrierna anser att förslaget till delmål därför bör omformuleras.

Dikesrensning är jämte gödsling en av de mest lönsamma åtgärder som en skogsägare kan göra. Det är därför önskvärt att omfattningen av dessa åtgärder ökar förutsatt att det sker med god hänsyn till våtmarker och vattendrag. God kompetens måste finnas hos Skogsstyrelsen för att rätt avvägning mellan produktion och miljöaspekter ska kunna göras.

Generell samrådsplikt

5.12 Levande skogar

5.12.2 Uppföljning av nuvarande delmål

Miljömålsrådet konstaterar att det blir mycket svårt eller inte möjligt att nå miljömålet Levande skogar och uppsatta delmål.

Skogsindustrierna anser att det behövs en utförlig analys av varför målet inte nås. Med denna kunskap ökar sannolikt möjligheten att målen kan nås vid nästa avstämningspunkt.

Skogsindustrierna bedömer att det befintliga delmålet att avsätta 900 000 hektar är möjligt att uppnå, dock tidigast 2015-2018 med dagens anslagsnivå. Det är framför allt fullföljandet av reservatsavsättningarna som behöver mer tid och resurser till sitt förfogande.

Skogsindustrierna anser att innan nya mål övervägs så skall målåret för befintliga delmål flyttas fram och en omfattande utvärdering av målen göras.

Skogsindustrierna vill också hänvisa till Statskontorets redovisning ”Skyddet av levande skogar” där man föreslår att statens skogar används i högre grad som ersättningsmark vid reservatsbildning hos privata och juridiska personer.

5.12.3 Målformulering och uttolkning av levande skogar

Skogsindustrierna anser att det är orimligt att alla arter ska bevaras på landskapsnivå. Att lägga ner stora ekonomiska resurser på att bevara en nästan utgången art i ett landskap där de biotopmässiga förutsättningarna kanske inte finns kvar samtidigt som den finns i en annan del av landet i livskraftiga populationer måste ifrågasättas. Arterna bör bevaras i de landskap och de regioner där de har bäst förutsättningar att till rimliga kostnader överleva.

Skogsindustrierna anser därför att resurserna ska koncentreras till de områden där de gör bäst nytta.

5.12.4 Förslag till delmål

Bevarande av skyddsvärd skogsmark

Skogsindustrierna avvisar förslaget till nytt delmål avseende skyddsvärd skogsmark och föreslår att nuvarande delmål fortsatt ska gälla under perioden 2010-2020. Eftersom det befintliga miljömålet inte bedöms vara uppnått förrän år 2015-2018 så finns det inga skäl att höja ambitionsnivån till år 2020.

Skogsindustrierna anser att förslaget till nytt mål baserats på bristande vetenskapligt underlag och att de ekonomiska konsekvenserna inte till fullo utvärderats. Vi anser att Miljömålsrådets uppfattning om att det finns en objektivt utvald och väldefinierad mängd ”värdekärnor” som alla har höga naturvärden är felaktig. Den skyddsvärda arealen kan lika väl vara hälften så stor eller dubbelt så stor beroende på vad som bedöms vara värdefullt.

Samspelet mellan reservat, skogsägarnas egna avsättningar och den generella hänsynen är idag dåligt känt men viktigt om avsedd framgång ska kunna uppnås med den svenska modellen för naturvård. Långsiktig forskning behövs för att belysa funktionen av modellen och vilka delar i modellen som är mest verksamma innan ytterligare beslut tas om vägval. Det råder t ex oenighet om vilka skogar som verkligen är skyddsvärda och hur en bra strategi bör utformas. Det finns forskning som visar att de största populationerna av rödlistade arter finns utanför de värdekärnor, som idag planeras som reservat.

De samhällsekonomiska kostnaderna för att nå förslaget delmål är enligt vår bedömning orimliga både vad gäller direkta kostnader för inköp och intrång och indirekta kostnader i form av minskade avverkningsmöjligheter som kan få till följd utslagning av industriell verksamhet och därmed minskad sysselsättning.

Från samhällsekonomisk synpunkt är det bättre att låta skogsägarna borga för en bra miljövard inom ett producerande hållbart skogsbruk än att staten ska bära stora kostnader för att avsätta ytterligare arealer som reservat.

Skogsindustrierna anser att man i utvärderingen inte beaktat de ur klimatsynpunkt positiva effekterna av ökad tillväxt i skogen. Dessa kan inte nog betonas såväl nationellt som internationellt.

Skötsel av formellt skyddad skogsmark och frivilligt bevarad skogsmark

Skogsindustrierna anser att det föreslagna delmålet måste omformuleras. Delmålet är alltför allmänt formulerat och inte uppföljningsbart.

Skogsindustrierna bedömer att en mer aktiv reservatsskötsel sannolikt är nödvändig för att begränsa artförluster till följd av båda habitatbrist och klimatförändringar.

Biologiskt värdefulla strukturer på produktiv skogsmark

Målet rörande hård död ved är teoretiskt sett möjligt att nå med nuvarande skogsbruksinriktning och som en del inom den generella hänsynen. Vi vill dock poängtera att uppfyllandet av delmålet kan medföra ökad risk för insektsskador. Framförallt storskaligt lämnande av försvagade och friställda granar som evighetsträd i kombination med lämnande av stora mängder färsk död barrved kan ge massförökning av främst granbarkborre.

Målet för lövskogsarealen måste omformuleras och endast avse de för den biologiska mångfalden värdefullaste lövskogsområdena. Det finns idag stora arealer av yngre röjningsskog på produktionsmark som till stor del är resultat av perioder med dåliga föryngringar och eftersatta röjningar. Dessa skogar har inte skötts i enlighet med Skogsvårdslagens produktionsmål.

Skydd för kulturmiljövärden

Skogsindustrierna stödjer ett fortsatt delmål om skydd för kulturmiljövärden. Utgångsvärdet för halveringen av antalet skadade kulturlämningar måste dock vara känt och basåret därmed ändras från år 2010 till förslagsvis år 2006. En halvering av en framtida och därmed okänd nivå kan inte förankras i skogsnäringen.

Skogsindustrierna uppmuntrar att myndigheterna markerar fornlämningar på kartor och i naturen så att skogsbruket kan ta hänsyn till dessa. Vi anser dock att en prioritering av skyddsvärda kulturlämningar måste ske och att målet endast bör avse dessa.

Skogsindustrierna vänder sig också mot verklighetsbeskrivningen bakom delmålet. I grundrapporten visas att endast 2 % av samtliga slutavverkningar berör ett fornlämningsområde och att 5 % av dessa lämningar har fått betydande

åverkan. Det bör också beaktas att den enskilt vanligaste ”skadan” är nedrisning efter avverkning, en skada som rimligtvis kan anses som begränsad och tillfällig.

Miljön i och kring vatten i skogslandskapet

Skogsindustrierna anser att ett delmål rörande vattendragen är viktigt men att förslaget måste omformuleras.

Den första delen av miljömålet, avseende uttransport av organiskt eller oorganiskt material, är inte möjlig att uppnå. Den ökande skogsproduktionen och avsaknaden av naturliga bränder medför t ex en väsentlig uppbyggnad av humustäcket på skogsmark vilket innebär att avrinningsvattnet från skogsmarken blir mera humusrikt. Avsikten med målet bör enligt vår uppfattning vara att minska uttransporten av material genom körskador.

Skogsindustrierna är också negativa till den sista delen av föreslaget delmål avseende kantzoners ekologiska funktion. Skogsbruket är idag enigt om att förstärka hänsynen till vattendrag samtidigt som detta är en av de mest svårhanterade frågorna då det innehåller många moment av bedömningar. Utbildning och rådgivning sker idag i dessa frågor. Målet bör innebära att skogbruksåtgärder inte får leda till att sjöar och vattendragens ekologiska status försämras.

5.15 God bebyggd miljö

5.15. 4 Förslag till delmål

Uttag av naturgrus

En förutsättning för att målet om begränsat nyttjande av naturgrus ska kunna nås är att bedömningsgrunder vilka beaktar samtliga miljömål utarbetas för lämpliga ersättningsmaterial och avfall. Naturvårdsverkets förslag till kriterier utgår endast från miljömålet Giftfri miljö.

Avfall

Skogsindustrierna vill framhålla att det inte är ett självändamål att minska uppkomsten av avfall. Det väsentliga är att minska avfallets eventuella farlighet, öka nyttjandet och därmed minska deponeringen.

5.16 Ett rikt växt- och djurliv

5.16.1 Uppföljning av miljökvalitetsmålet

Skogsindustrierna finner att miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv är omöjligt att nå. Forskarna förmedlar att vi idag har en betydande utdöendeskuld vilket innebär att oavsett vilka åtgärder som vidtas så framstår miljömålet som orealistiskt.

Målets formulering med preciseringar ger intryck av att Miljömålsrådet önskar restaurera skogarna till en nivå där alla arter förekommer i livskraftiga populationer i alla landskap inom de naturliga utbredningsområden där arten funnits. För att detta ska nås krävs en återgång till ett förindustriellt läge med bland annat skogsbrandsdynamik som styr i alla landskap. Detta går inte ihop med behovet att från klimatsynpunkt öka nyttjandet av skogen och dess produkter. Det behövs en diskussion om vad som är en rimlig nivå och fördelning av biologisk mångfald. Klimatet förändras, naturen har en inneboende dynamik och är under ständig förändring och utveckling. Detta betyder att det inte existerar något idealiskt "naturtillstånd" att återgå till.

5.16.4 Förslag till delmål

Förlust av biologisk mångfald

Skogsindustrierna avvisar målformuleringen. Miljömålsrådet gör bedömningen att det inte är sannolikt att delmålet kommer att uppnås. Skogsindustrierna ifrågasätter om det är meningsfullt att sätta upp realistiska delmål.

Andel hotade arter

Skogsindustrierna föreslår att delmålet omformuleras. Delmålet bör innebära att antalet hotade arter inte får öka.

Populationsförändringar hos många arter sker långsamt. Även om kraftfulla bevarandeinsatser görs för hotade arter i skogen t ex genom områdesskydd så kommer dessa arter inte att väsentligen öka eller att snabbt sprida sig till omgivande skog. Detta innebär att de även fortsättningsvis kommer att vara klassade som hotade trots omfattande bevarandearbeten. Vi ifrågasätter om det överhuvudtaget är möjligt att genom olika åtgärder, på så kort tid som till 2015, åstadkomma en tillräcklig populationsförändring hos de hotade arterna.

Hållbart nyttjande i ett landskapsperspektiv

Skogsindustrierna avvisar målformuleringen. Skogsindustrierna anser att delmålet är alltför långtgående. Målet måste också preciseras för att vara uppföljningsbart.

Det är orimligt att alla arter som inte är hotade skall kunna "fortleva i livskraftiga populationer inom sina naturliga utbredningsområden" eftersom många arter är försvunna från sina naturliga utbredningsområden sedan lång tid. Att få dessa arter att återetablera sig skulle innebära stora kostnader till tveksam naturvårdsnytta.

Skogsindustrierna ifrågasätter preciseringen att "åtgärder som genomförs i arbetet med de övriga miljömålen får inte äventyra den biologiska mångfalden". Det kan inte vara rimligt att miljömålet om biologisk mångfald alltid skall gå före andra miljömål.

Tätortsnära natur

Skogsindustrierna avvisar delmålet.

Skogsindustrierna ifrågasätter ett delmål om tätortsnära natur under miljömålet Ett rikt växt och djurliv. Att bevara biologisk mångfald har inget med skötsel av tätortsnära skog att göra. Om detta skall vara ett miljömål bör det ligga under något annat miljömål.

Synpunkter på kapitel 6 Strategier för att nå miljömålen

6.1 Strategin för effektivare energianvändning och transporter, EET

Skogsindustrierna finner att Miljömålsrådet prioriterar förnybara energikällor framför andra koldioxidneutrala källor. Vi delar i stället Klimatberedningens ståndpunkt att målet om minskade koldioxidutsläpp är överordnat målet om ökad andel förnybar energiproduktion. Industrin är beroende av en säker elproduktion till konkurrensmässigt pris och anser därför att elproduktionen från alla koldioxidneutrala källor ska prioriteras och utvecklas.

Skogsindustrin bidrar positivt till strategin för effektivare energianvändning och transporter. Massa- och pappersindustrin är energiintensiv och har sedan lång tid arbetat med att energieffektivisera. Sedan början av 1970-talet har massa- och pappersindustrins oljeförbrukning minskat med nästan 80 procent - samtidigt som produktionen av massa och papper fördubblats. Mer än 90 % av skogsindustrins bränsleförbrukning är baserad på interna bränslen såsom returlutar och bark. Drygt 20 % av branschens elförbrukning genereras internt och en enkät bland medlemsföretagen visar att man planerar att öka den egengenererade mottryckskraften med ca 1,5 TWh eller knappt 30 % från dagens ca 5 TWh till 6,5 TWh fram till 2015.

Skogsindustrins utsläpp av fossil koldioxid har minskat med 30 % de senaste två åren, samtidigt som massa- och pappersproduktionen ökat. Skogsindustrins processer släpper idag ut knappt 1,6 Mton fossil koldioxid det vill säga ca 3 % av Sveriges totala fossila koldioxidutsläpp. Utsläppen av koldioxid per ton producerad massa och papper har minskat med 45 % sedan år 1990. Den svenska skogsindustrin har antagit en nollvision för processutsläpp av fossil koldioxid.

Skogsindustrin är såväl den största producenten som konsumenten av biobränslen. Vi bedömer att uttaget av energisortiment från skogen kan öka med 20 TWh bränsle vid befintliga tillväxt- och avverkningsnivåer. Framför allt är det avverkningsrester såsom grenar, toppar, röjningsrester och stubbar som bör nyttjas som biobränslen. Därför bör eventuella styrmedel för ökad användning av biobränslen utformas så att uttaget av avverkningsresterna underlättas.

Skogsindustrins transporter av råvaror och produkter är omfattande. Transporterna utförs oftast inte i egen regi men branschen har ett ansvar att ställa krav på

leverantörerna. Branschen arbetar aktivt med transportfrågorna och har byggt upp effektiva logistiksystem, transportsamverkan, virkesbyten mellan skogsbolagen.

Branschen anser att det krävs ytterligare insatser från staten t ex bör möjlighet att använda längre och tyngre tåg och lastbilar öka. För att skogsindustrin ska kunna öka andelen godstransporter på järnväg krävs en konkurrenskraftigare järnväg med en väl underhållen infrastruktur och att samverkan mellan transportslagen främjas. Skogsindustrin har satt som mål att fram till år 2020 minska utsläppen av fossil koldioxid från våra transporterna med 20 %.

6.1.5 Styrmedelsförslag för EET-strategin

För energieffektivisering inom industrin föreslås:

Minskad tilldelning och auktionering av utsläppsrätter inom EUs handelssystem

Skogsindustrierna finner att ett auktionssystem kan fungera för verksamheter som har möjlighet att övervältra kostnader till slutkunderna . Detta är inte fallet för massa- och pappersindustrin. Skogsindustrin är energiintensiv och utsatt för global konkurrens och måste därför räknas in i de branscher som får gratis tilldelning, dvs ingår i den så kallade carbon leakage gruppen. Den konkurrensutsatta industrin måste också kompenseras för utsläppshandelns effekter på elpriset.

Utredning om begränsad skatthöjning i kombination med utvidgat PFE

Skogsindustrierna bejaktar PFE och anser att systemet bör utformas så att samtliga sågverk kan delta. Systemet bör också utvidgas till att omfatta även värmebesparingar.

För energieffektivisering genom ett transporteffektivt samhällsbyggande och infrastruktur föreslås:

Regional samordning av samhällets miljömål med kommunens planering

Skogsindustrierna vill understryka vikten av att föreslagen samordning inte leder till ökad byråkrati och förlängda handläggningstider vid utbyggnad av infrastrukturen.

Utvidgat lagutrymme för kommunala styrmedel

Skogsindustrierna avstyrker utvidgat lagutrymme för kommunala styrmedel eftersom infrastrukturella satsningar ofta kräver regional eller nationell samordning. Kommunala särintressen kan förhindra att optimala infrastruktur-lösningar uppnås.

Stöd till framtagandet av integrerade trafikplaner för städer

Skogsindustrierna tillstyrker stöd till framtagande av integrerade trafikplaner för städer. Förslaget ger industriell nytta t ex vad gäller behovet att lasta och lossa samt underlättar transporter till kunder i städer. Alla transportslag behövs och kompletterar varandra. Det är viktigt att hänsyn tas till behoven av investeringar i hela infrastrukturen. Investeringar för ökad samverkan mellan transportslag är centralt för effektivisering av transporter genom bättre logistikplanering.

Genomför investeringar som kapacitetsförstärker järnvägen

Skogsindustrierna välkomnar ökade investeringar för förnyelse och utveckling av det svenska järnvägsnätet. Skogsindustrierna delar uppfattningen att underhållet av järnvägsnätet behöver förstärkas, integrering mellan transportslagen förbättras och alternativa stråk för godstransporter utvecklas. Det är dock viktigt att investeringar för att nå uppsatt mål finansieras i särskild ordning och att detta inte sker på bekostnad av andra nödvändiga investeringar.

För att järnvägsnätet ska klara ytterligare kapacitetsökning behövs möjlighet att använda längre tåg och tåg med högre axellaster. Det kapillära järnvägsnätet ska också ges samma förutsättningar till stöd och bidrag från staten som enskilda vägar.

För energieffektivisering för godstransporter på väg föreslås:

Kilometerskatt

Skogsindustrierna avstyrker införandet av kilometerskatt för tunga fordon. Kilometerskatten skulle kraftigt fördyra branschens transporter och leda till välfärdsluster i glesbygder.

Skogsindustrierna finner att syftet med en kilometerskatt oklart. Av ETT-strategin framgår att en höjning av drivmedelsskatterna verkar i samma riktning som kilometerskatten samt ger en långsiktig effekt som stimulerar teknikutveckling ännu kraftigare än kilometerskatten. Vidare framgår det att kilometerskatten inte syftar till att internalisera koldioxidutsläppen samtidigt som den anges vara ett substitut till handel med utsläppsrätter och bränsleskatt.

Konjunkturinstitutet framför i sin utredning (specialstudie nr 18 publicerad 2008-06-02) att en kilometerskatt inte kan motiveras av klimatpolitiska skäl och att den inte är en effektiv åtgärd för att reducera koldioxidutsläppen. Skogsindustrierna delar Konjunkturinstitutets uppfattning. Skogsindustrierna anser också att det är oacceptabelt med två styrmedel för växthusgaser från vägtransporter. En kilometerskatt är avståndsbestämd och skulle därför dessutom motverka målet om högre energieffektivitet.

Det är även viktigt att notera att en kilometerskatt skulle fördyra transporter av skogsbränsle och därmed motverka målet om ökad förnybar energi och klimatmålet.

För energieffektivisering för luft - och sjöfart föreslås:

Anslut flyget till det europeiska handelssystemet för koldioxid

Skogsindustrierna anser inte att flyget ska inkluderas i handelssystemet med utsläppsrätter. Alla transportslag har en låg priselasticitet vilket betyder att de har en hög betalningsförmåga. Det innebär att ett införandet av flyget i EU ETS kommer att driva upp priset på utsläppsrätter. Detta kommer i sin tur att ge ett stort genomslag även på elpriset. Varje 1-öring som elpriset ökar betyder 230 MSEK per år i ökad kostnad för skogsindustrin.

Anslut sjöfarten till det europeiska handelssystemet för koldioxid

Skogsindustrierna finner inget skäl till att ett handelssystem med utsläppsrätter inkluderade sjöfarten utreds eftersom ett sådant system oundvikligen leder till höjda kostnader för skogsindustrin – se ovan.

Skogsindustrierna anser att styrmedel för transportsektorn ska utformas utifrån ett konkurrensneutralt globalt perspektiv där såväl företagens kostnader för transporter som energikostnader bör vägas in.

För mer förnybara drivmedel inom transportsektorn föreslås:

Ta bort EU:s importtull för etanol

Skogsindustrierna tillstyrker förslaget. Etanol från sockerrör har redan en resurs- och energieffektivitet jämförbar med den andra generationens biodrivmedel och tullen på etanol bör därför avskaffas.

Stötta EU:s arbete med certifiering av biodrivmedel

Skogsindustrierna tillstyrker förslaget om att stötta EU:s arbete med certifiering av biodrivmedel eftersom det är viktigt att biodrivmedel leder till en faktisk utsläppsreduktion. Vi anser att den av EU föreslagna reduktionen av växthusgaser i ett livscykelperspektiv är för låg och anser att den bör vara minst 50 % .

Kvotpliktsystem för biodrivmedel för att uppfylla EG-direktivet

Skogsindustrierna avstyrker förslaget till kvotpliktsystem för biodrivmedel. Det övergripande målet att minska utsläppen av växthusgaser måste vara styrande. Med ett specifikt mål för förnybara drivmedel finns det risk för suboptimeringar. Vi anser därför att EUs målförslag om 10 % förnybara drivmedel bör utgå.

Demoanläggningar för kostnadseffektiva biobränslen ur den 2:a generationen

Skogsindustrierna anser att demoanläggningarna för andra generationens drivmedel bör inriktas mot framställning av drivmedel från skogliga restprodukter och inte från prima vedråvara.

För minskade kväveoxidutsläpp från stationära källor

Breddning och höjning av kväveoxid avgiften

Skogsindustrierna anser att kväveoxidavgiften bör avskaffas eftersom den inte på ett kostnadseffektivt sätt leder till minskade utsläpp samt att individuella villkor i tillståndsbesluten är ett tillräckligt styrmedel. Avgiften har också lett till att en avsevärd omfördelning av pengar äger rum mellan internationellt konkurrensutsatt industri och kommunala kraft- och värmeverk.

För minskade kväve - och svaveloxidutsläpp från sjöfarten föreslås:

Skärp IMO-kraven för svavelhalt i bränsle och reglerna för kväveoxidutsläpp från fartygen

Denna skärpning av IMO-kraven för svavelhalt i bränsle och reglerna för kväveoxidutsläpp från fartygen röstades igenom inom IMO under våren 2008.

Skärp EU-kraven för svavelhalt i bränsle och reglerna för kväveoxidutsläpp från fartygen

Eftersom de nu antagna kraven från IMO är långtgående ser vi ingen anledning till att EU ska ta initiativ till ytterligare krav på svavel och kväveoxidutsläpp.

Skapa överenskommelser inom Östersjöområdet för gemensamma emissionskrav

Se tidigare kommentar.

Skärp miljödifferenteringen på hamn- och farledsavgifter ytterligare

Skogsindustrierna anser att miljödifferenteringen för utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider ytterligare bör utvecklas. Vi anser dock inte att koldioxidemissioner ska inkluderas.

Utred förutsättningarna för ett handelssystem med utsläppsrätter för svaveldioxid och kväveoxider

Skogsindustrierna finner inget skäl att ytterligare utreda ett handelssystem för sjöfart och landbaserade anläggningar. För att ett sådant system eventuellt ska kunna vara intressant krävs omfattande regelförändringar av EUs lagstiftning. Landbaserade anläggningars utsläpp regleras redan genom villkor tillståndsbeslut.

För minskat trafikbuller föreslås:

Utveckling och införande av bullerkomponent i banavgift

Skogsindustrierna avstyrker förslaget att ensidigt i Sverige införa en bullerkomponent i banavgiften.

Utveckla de samhällsekonomiska värderingarna för buller

Skogsindustrierna anser att initiativ till detta bör sker på EU nivå så att internaliseringen av externa kostnader blir harmoniserad inom EU.

6.2 Strategin för giffria och resurssnåla kretslopp

Att råvaror används så effektivt som möjligt är en av grundförutsättningarna för hållbar utveckling. Skogsbruk, massa- och pappersbruk, sågverk och skogsbolagens bibränsleproduktion utgör ett industriellt system i vilket skogsråvaran tas tillvara i hög grad. De olika delbranscherna använder olika delar av trädet och har ett utbyte av biprodukter mellan sig. Inom massa- och pappersindustrin bygger tillverkningsprocesserna på interna kretslopp där vatten, kemikalier, vedrester och energi recirkuleras. Produkter tillverkade av skogsråvara lagrar koldioxid (i form av kol) under sina liv. Genom pappersåtervinningen utnyttjas skogsråvaran effektivt och avfallsmängderna minskar. Uttjänt papper och trä nyttjas också som bibränslen.

Skogsindustrierna vill beträffande strategin för resurssnåla kretslopp betona vikten av att förnybara råvaror används. Sverige bör t ex verka för att EUs förslag till handlingsplan för produktion och konsumtion inte likställer förnybara och icke förnybara råvaror och material. Vi vill också framhålla att konsumtionen idag är global och att reglerna därför måste vara internationella.

Skogsindustrierna instämmer i behovet av ökad samordning mellan varu-, kemikalie- och avfallspolitiken. Vi ser dock inget behov av ytterligare utredningar av en förbränningskatt för avfall. Miljömålsrådet föreslår en utredning om möjligheterna att förebygga uppkomst av avfall. Det bör i detta sammanhang poängteras att avfallsbegreppet är brett och omfattar många harmlösa ämnen. Det är således inget självändamål att begränsa uppkomsten av avfall. Däremot ska ett miljö- och resurseffektivt nyttjande av avfall underlättas.

Skogsindustrierna bejaktar generellt en nationell samordning av forskningsinsatser. För den skogsbaserade sektorn sker detta redan genom den nationella forskningsagenda, NRA. NRA är i sin tur kopplad till den europeiska teknologiplattformen för skogsnäringen, FTP.

6.3 Strategin för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö

Utgångspunkten för den svenska skogsbruksmodellen är att ett bra miljöarbete och en effektiv virkesproduktion går att kombinera. Därför är de två skogspolitiska målen – miljö och produktion – jämställda.

6.3.1 En åtgärdsstrategi för hushållning

Skogsindustrierna har tidigare kritiserat Skogsstyrelsens precisering av begreppet ”hållbart nyttjande” av skog och ifrågasätter att denna precisering ligger till grund för strategin.

6.3.3 Åtgärdspaket

Hänsynsåtgärder inom skogsbruket

Skogsindustrierna finner att Miljömålsrådet inte beaktat äganderätten i ekosystemansatsen.

Miljömålsrådet framför att förvaltningen ska vara decentraliserad till lägsta lämpliga nivå. Arbetsformer som respekterar äganderätten och stimulerar engagemanget hos privata skogsägare är en förutsättning för att nå miljömålen. Av utvärderingen framgår att "kunniga och motiverade aktörer – inom de areella näringarna, samhällsbyggandet och infrastrukturen – är en grundförutsättning för att naturresurserna långsiktigt nyttjas på ett hållbart sätt". Angivna hänsynsåtgärder i skogsbruket utgör exempel på åtgärder som kan komma att ha motsatt effekt.

Skogsindustrierna finner att flera av hänsynsåtgärderna kan vara negativa för allmänheten. Den förbuskning och förskogning som skett de senaste 20 åren av kantzoner/stränder till bäckar, sjöar m.m. upplevs av många som störande.

Skydd och bevarande

Miljömålsrådet vill avsätta ytterligare 500 000 ha skogsmark med en teoretisk översiktlig utredning som underlag. Detta är oacceptabelt. Skogsindustrierna saknar en vetenskaplig analys av hur utvecklingen av den biologiska mångfalden har förbättrats genom redan genomförda avsättningar. Resultatet av denna analys måste ligga till grund för en eventuell omprövning av delmålet.

Skogsindustrierna efterlyser fördjupade konsekvensanalyser som utöver det statsfinansiella perspektivet också bedömer de företagsekonomiska, regionalpolitiska samt sysselsättningspåverkande effekterna av förslagen. De analyser av kostnader som gjorts för det ytterligare bevarandet (19,3 miljarder) är enligt Skogsindustriernas bedömning inte i närheten av de verkliga kostnaderna – se nedan.

Synpunkter på kapitel 7 Miljömålen's samhällsekonomiska effekter

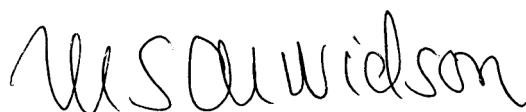
Skogsindustrierna har inledningsvis påpekat att konsekvensanalyserna i Miljömålsrådets utvärdering måste fördjupas.

Beräkningen av kostnaderna för kilometerskatten har brister. Kilometerskatten skulle ge ett stort budgetunderskott om den infördes. De samhällsekonomiska konsekvenserna av kilometerskatten anges till -1,8 miljarder. Dessa är dock satta till noll när nyttan och kostnaderna av föreslagna styrmedel beräknas. Att stora volymer skogsbränsle på grund av höjda transportkostnader blir olönsamma att ta rätt på måste också beaktas.

Skogsindustrierna anser att de kostnadsberäkningar som gjorts för förslaget delmål om ytterligare 500 000 hektar avsättning av skogsmark (19,3 miljarder) är kraftigt underskattade. Bara virkesvärdet uppgår med dagens prisnivå till ca 40 miljarder. Till detta kommer värdet på den skog som föreslås lämnas vid hänsynsåtgärder samt markvärdet vid inlösen. Dessutom måste beaktas att skogsbruket redan idag avsätter stora arealer gammal skog, dels som frivilliga avsättningar dels i samband med slutavverkning, vilket gjort att andelen äldre skog för avverkning har minskat betydligt i Sverige. Ytterligare avsättningar skulle medföra brist på äldre slutavverkningsbar skog och resultera i nedläggningar av sågverk och massafabriker. Likaså skulle tillgången på biobränslen från skogsbruket minska. Skogsindustrierna bedömer att de totala kostnaderna för förslaget delmål uppgår till storleksordningen 200 miljarder. Dessa kostnader är orimliga ställt mot den tveksamma miljönyttan.

Stockholm den 29 juli 2008

SKOGSINDUSTRIERNA

Marie S. Arwidson